

Користін Олександр Євгенійович,
заступник директора ДНДІ МВС
України, доктор юридичних наук,
професор
Кардашевський Юрій Романович,
аспірант кафедри оперативно-розшукової
діяльності Львівського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Розвиток сучасного суспільства, в епоху цифрових технологій, безпосередньо залежить від виробництва не матеріальних благ, а знань та інформації. Суспільство зіткнулося зі взривним зростанням інформації про навколишнє середовище, взаємодії людей, предметів та систем. Якщо, наприклад, у 2009 році потоки інформації оцінювались в обсягах близько 800 петабайт (10¹⁵), то вже до 2020 року така оцінка складатиметься на рівні 40 зеттабайт (10²¹).

У 2014 році за підрахунками IBM, глобального і одного з найгучніших брендів у галузі обчислень, 90% світових даних було створено за останні два роки, і 80% з них були неструктурованими даними. Структуровані дані - це дані, що зберігаються у фіксованих полях у файлах. Неструктуровані дані включають зображення, аудіо, відео, електронні листи та дані від усіх типів моніторингових пристроїв. В контексті правоохоронної діяльності можливим є вміст свідчень або офіційних записів доказів тощо. Користувачі соцмереж генерують понад екзабайт даних кожен день. Швидкість генерації даних зростає експоненціально, але це не просто обсяг доступних даних, це ще повністю не оцінені можливості за умови ефективного використання правильно обраних інструментів. Використовуючи аналітичну розвідку, можливим є перетворення масиву великих даних в значущу інформацію, що містить певні знання для правоохоронних органів.

Сучасне суспільство перебуває на початку розвитку нової епохи – цифрових, Інтернет й розумних (когнітивних) систем. Навколишнє середовище змінюється і правоохоронні органи мають можливість використовувати дані більш інтелектуальними способами. Поряд з цим, виникає проблема визначення меж доступу до інформації, особливо індивідуальної. Стурбованість суспільства може бути спровокована використанням правоохоронними органами технологій обробки «великих даних» (big data) з причин, які виходять за межі фінансових або інших особистих витрат. Поліцейська

легітимація постійно перебуває у русі, зростає та зменшується, виходячи, або з успішної діяльності правоохоронних органів, або із засудження помилок та прорахунків. Використання такого масиву даних породжує значні етичні проблеми, не в останню чергу, так як це може поставити під загрозу традиційні свободи. Big data, управління даними, кримінологічне прогнозування – це значний прогрес у протидії злочинності, де активно використовується аналіз соціальних мереж (SOCMINT – social media intelligence). Їх використання є бажаним і не лише через розвідувальні можливості, але також через те, що це може призвести до певного зменшення використання потенційно більш нав'язливих методів кримінальної розвідки.

Розуміння того, що правоохоронні органи можуть використовувати величезні масиви даних та зосереджувати свою увагу на розвідувально-аналітичній роботі з ними, виділяючи тим самим розвідувально-значущу інформацію у формуванні знань про злочини (злочинність), є привабливою можливістю і, перш за все, для керівництва цих правоохоронних органів, але лише настільки наскільки є можливим покладатися на ці дані. Результати аналітичної розвідувальної роботи оцінюються та багато в чому залежать від походження та надійності інформаційних джерел. Можливість знаходити цінність у даних, що раніше не використовувалися, або об'єднати дані з різних баз даних та джерел, а також представити їх у способах, що дозволяють з'ясувати нову поведінку є достатньою перевагою правоохоронних органів, проте походження великих даних є надзвичайно важливою проблемою.

У зазначеному контексті, запровадження IBM у системах моделювання з величезними масивами даних критерію «достовірності», є лакмусовим папірцем для правоохоронних органів. Дослідження IBM показали, що низька якість даних вартувала для економіки США в 2013 році понад 3 трлн доларів США. Точність у зазначеному контексті стосується не лише даних, які є неповними або неточними, а й непевними даними; деякі дані за своєю сутністю є непередбачуваними. Правоохоронні органи з належною обережністю повинні здійснювати екстраполяцію змісту даних та запроваджувати системи оцінювання надійності та достовірності. А обсяг даних є величезним. У 2010 році Бібліотека Конгресу США вирішила архівувати кожен публічний твіт у Twitter; до січня 2013 року архів містив близько 170 млрд твітів. За одну секунду надсилається близько 2,5 млн електронних листів (з яких 67% - спам); близько 50 тис пошуків Google; транслюється 9600 твітів; і понад 40 тис повідомлень Facebook. Таким чином, правоохоронним органам для сприйняття

настільки величезного масиву інформації необхідно формувати власну IT-інфраструктуру, виділяти кошти та формувати відносини з надійними партнерами, зокрема, відносини з IT-компаніями.

Таким чином, big data неминуче матиме вплив на правоохоронну діяльність, зокрема, на аналітичну розвідувальну практику так само, як на будь-який інший аспект соціального світу. Існує думка, що розвинені країни, за наявності ресурсів, здійснюють масовий відбір даних для цілей національної безпеки з усім тим, що межує чи співвідноситься з правами громадян. Поряд з тим, немає достатніх підтверджень того, що поліцейські системи зробили те ж саме, хоча чітко йдеться про прагнення використовувати актуальні інструменти та методи обробки даних, за-для верифікації інформації в масиві безглузвих даних. Поряд з цим, дещо завищеними є запити щодо результатів правоохоронної прогностичної діяльності, розвиток якої перш за все потребує багато більшої кількості досліджень щодо застосовуваних методів. І останнє, можна стверджувати, що соціальні медіа несуть правоохоронним органам багато більше можливостей щодо протидії злочинності, ніж загрози, що потребує, в свою чергу, урегулювання правоохоронної діяльності в цьому контексті з причин конфіденційності особи та достовірності слідства.

Костицький Михайло Васильович,
професор кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор, академік
НАПрН України, член-кореспондент
НАПН України

ФЕНОМЕН КОРУПЦІЇ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ

1. Аналіз законодавства, політичних кроків по створенню антикорупційного суду та антикорупційної прокуратури з одного боку свідчать про вузькість підходів до проблеми корупції, віри в те, що, створивши антикорупційні органи, з нею вдасться «справитися», про вироблення в українського народу думки, що із корупцією ведеться нещадна боротьба. Частково воно так і є: тобто певний ефект у боротьбі з корупцією досягається.

Тобто корупція сприймається, аналізується і їй дається юридична оцінка як явищу, тобто тому, що з'являється і зникає, переміщається в просторі і часі, стає об'єктом і доступне в сприйнятті свідомості. Іншими словами, в явищі відображаються зовнішні властивості, процеси і зв'язки об'єкту.